

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-645/20 - 1

Predmet C-645/20

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

1. prosinca 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Cour de cassation (Francuska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

18. studenoga 2020.

Žalitelji u kasacijskom postupku:

VA

ZA

Druga stranka u kasacijskom postupku:

TP

[*omissis*]

PRESUDA COURA DE CASSATION, PREMIÈRE CHAMBRE CIVILE
(KASACIJSKI SUD, PRVO GRAĐANSKO VIJEĆE, FRANCUSKA)

OD 18. STUDENOGA 2020.

1°/ VA [*omissis*] [osobni podaci]

2°/ ZA [*omissis*] [osobni podaci]

podnijeli su žalbu br. Y 19-15.438 protiv presude koju je 21. veljače 2019. donio cour d'appel de Versailles (Žalbeni sud u Versaillesu, Francuska) (14. vijeće) u sporu između njih i osobe TP [*omissis*] [osobni podaci], druge stranke u kasacijskom postupku.

Žalitelji u prilog svojoj žalbi navode jedan žalbeni razlog u kasacijskom postupku koji se nalazi u prilogu ovoj presudi.

[omissis]

[omissis] **[orig. str. 2.]** [omissis]

[omissis]

[razmatranja o postupku i sastavu suda]

Činjenice i postupak

- 1 U skladu s pobijanom presudom [omissis], francuski državljanin XA preminuo je u Francuskoj [omissis], a naslijedili su ga njegova supruga TP i njezino troje djece iz prvog braka, YA, ZA i VA (žalitelji u kasacijskom postupku A).
- 2 Žalitelji u kasacijskom postupku A pokrenuli su postupak protiv TP pred predsjednikom jednog okružnog suda koji odlučuje u postupku privremene pravne zaštite kako bi se odredio upravitelj ostavine, pri čemu se pozivaju na nadležnost francuskih sudova na temelju članka 4. Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, te tvrde da je XA-ovo uobičajeno boravište na dan njegove smrti bilo u Francuskoj.
- 3 Budući da je YA preminuo [omissis], njegov brat i sestra naveli su da djeluju i u svojstvu njegova pravnog sljednika.

Ispitivanje žalbenog razloga

Prva tri dijela žalbenog razloga koji je priložen u nastavku

- 4 Na temelju članka 1014. drugog stavka code de procédure civile (Zakonik o građanskom postupku), nije potrebno donijeti posebno obrazloženu odluku o tim prigovorima koji očito ne mogu dovesti do ukidanja.

Četvrti dio žalbenog razloga

Tekst žalbenog razloga

- 5 Žalitelji u kasacijskom postupku A kritiziraju presudu jer se u njoj navodi da francuski sudovi nisu nadležni za odlučivanje o nasljedstvu osobe XA u cijelosti i zahtjevu za određivanje **[orig. str. 3.]** upravitelja ostavine, iako, „ako se uobičajeno boravište umrlog u trenutku smrti ne nalazi u državi članici, sudovi države članice u kojoj se nalazi imovina ostavine svejedno imaju nadležnost

podredno odlučivati o nasljeđivanju u cijelosti ako je umrli imao državljanstvo te države članice u trenutku smrti; iako su te odredbe iz Uredbe br. 650/2012 od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju obuhvaćene javnim poretkom i sud ih treba primijeniti po službenoj dužnosti; iako u ovom slučaju nije sporno da je osoba XA francuski državljanin i da posjeduje imovinu u Francuskoj, tako da je cour d'appel (Žalbeni sud u Versaillesu) trebao provjeriti svoju supsidijarnu nadležnost; iako je cour d'appel (Žalbeni sud u Versaillesu), time što to nije učinio, povrijedio članak 10. Uredbe br. 650/2012 od 4. srpnja 2012.”

Odgovor Suda

- 6 U skladu s člankom 10. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, koja se ne primjenjuje na Ujedinjenu Kraljevinu, ako se uobičajeno boravište umrlog u trenutku smrti ne nalazi u državi članici, sudovi države članice u kojoj se nalazi imovina ostavine svejedno imaju nadležnost odlučivati o nasljeđivanju u cijelosti ako je umrli imao državljanstvo te države članice u trenutku smrti.
- 7 Žalitelji u kasacijskom postupku A nisu se pozvali na tu odredbu pred courom d'appel de Versailles (Žalbeni sud u Versaillesu), koji je, nakon što je utvrdio da se uobičajeno boravište umrlog nalazilo u Ujedinjenoj Kraljevini, odlučio da u skladu s člankom 4. Uredbe francuski sud nije nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju i određivanje upravitelja ostavine.
- 8 Stoga je riječ o tome da se odredi je li cour d'appel de Versailles (Žalbeni sud u Versaillesu), koji je utvrdio da je XA francuski državljanin i da posjeduje imovinu u Francuskoj, dužan po službenoj dužnosti utvrditi svoju supsidijarnu nadležnost navedenu u članku 10. Uredbe.
- 9 Iako se člankom 15. Uredbe predviđa da se, kad se pred sudom države članice pokrene postupak o nasljednoj stvari za koji taj sud u skladu s tom uredbom nije nadležan, sud po službenoj dužnosti proglašava nenadležnim, ne pojašnjava se je li na tom sudu da prethodno provjeri jesu li ispunjeni uvjeti ne samo za njegovu opću nadležnost (članak 4.), nego i za podrednu nadležnost (članci 10. i 11.) **[orig. str. 4.]**. Uredbom se ne pojašnjava je li podredna nadležnost neobvezna.
- 10 U prilog obveze suda da po službenoj dužnosti utvrdi svoju nadležnost na temelju članka 10. ako se uobičajeno boravište umrlog u trenutku smrti nije nalazilo u državi članici, valja istaknuti da se Uredbom (EU) br. 650/2012 uspostavlja sveobuhvatni sustav kojim se rješavaju svi međunarodni sukobi nadležnosti koji proizlaze iz sporova koji se vode pred sudovima država članica u nasljednim stvarima i kojim se tako zamjenjuju sva rješenja koja su ti sudovi dotad primjenjivali. Tom se uredbom uvodi sustav rješavanja sukoba nadležnosti koji

sudovi država članica trebaju primjenjivati po službenoj dužnosti kad je spor obuhvaćen materijalnim područjem teksta. Međutim, cilj supsidijarne nadležnosti predviđene u članku 10. Uredbe jest odrediti kriterije nadležnosti koji su primjenjivi u slučaju da nijedan sud u državi članici nema nadležnost s obzirom na pravilo o općoj nadležnosti navedeno u članku 4. Stoga ne bi bilo logično da sudovi, nakon što su po službenoj dužnosti utvrdili da se primjenjuje Uredba kako bi riješili sukob nadležnosti, mogu isključiti svoju nadležnost u korist treće države samo na temelju članka 4., a da prethodno ne moraju provjeriti svoju supsidijarnu nadležnost na temelju članka 10. Suprotno tomu, bilo bi primjerenije da su sudovi pred kojima se vodi postupak dužni provjeriti, uključujući po službenoj dužnosti, sve moguće kriterije nadležnosti s obzirom na to da nijedna druga država članica nije nadležna. Tada ne bi bilo potrebno razlikovati obvezu sudova da po službenoj dužnosti ispituju imaju li nadležnost ovisno o tome proizlazi li ta nadležnost iz članka 4. ili članka 10.

- 11 Međutim, pravilo iz članka 10., koje se u Uredbi navodi kao podredno, ima za učinak odstupanje od načela jedinstva sudskih i zakonodavnih nadležnosti na kojem se temelji Uredba u čijoj se uvodnoj izjavi 23. ustraje na potrebi da se „osigur[a] pravilno djelovanje pravosuđa u Uniji te osigur[a] da postoji stvarna poveznica između nasljeđivanja i države članice u kojoj postoji nadležnost” jer kad se sud države u kojoj umrli nije imao svoje uobičajeno boravište proglasi nadležnim na temelju članka 10., ipak će morati primijeniti pravo države uobičajenog boravišta, osim ako iz svih okolnosti predmeta proizlazi da je u trenutku smrti umrli bio očigledno bliže povezan s drugom državom (članak 21. Uredbe) ili je izričito izabrao pravo druge države članice (članak 22.). Stoga se teško može priznati da pravilo nadležnosti koje se kvalificira kao podredno, koje odstupa od općih načela na kojima se temelji Uredba, sudovi obvezno moraju primijeniti, čak i ako se stranke na njega ne pozivaju. Osim toga, iako se Uredbom u članku 15. izričito predviđa obveza nenadležnog suda da po službenoj dužnosti utvrdi svoju nenadležnost, ne predviđa se nijedna istovjetna odredba u slučaju nadležnosti. Ni na temelju čega **[orig. str. 5.]** u Uredbi ne može se smatrati da sud države članice, pred kojim se vodi postupak na temelju članka 4., treba po službenoj dužnosti ispitati ima li nadležnost na temelju nekog drugog pravila, osobito članka 10. kojim se samo predviđa supsidijarna nadležnost. Ta se nedosljednost objašnjava činjenicom da je cilj pravila iz članka 15. olakšati priznavanje i izvršenje odluka koje je donio sud koji se proglasio nadležnim i izbjeći mogućnost da se u drugoj državi članici zatim ističe prigovor da taj sud zapravo nije nadležan. Naposljetku, u smislu Uredbe pravila o nasljeđivanju jesu prava kojima osoba može slobodno raspolagati jer se tim instrumentom strankama dopušta da se dogovore o nadležnosti na temelju sporazuma o izboru suda (članak 5.) i zadržava se mogućnost da se sud proglasi nadležnim na temelju samog upuštanja u postupak (članak 9.). Stoga ne bi bilo logično da je sud dužan primijeniti kriterij supsidijarne nadležnosti koji stranke nisu namjeravale primijeniti.

- 12 Postoji razumna dvojba u pogledu odgovora koji se može dati na to pitanje, koji je odlučujući za rješavanje spora koji se vodi pred Cour de cassation (Kasacijski sud).
- 13 Iz toga slijedi da to pitanje treba uputiti Sudu Europske unije u skladu s člankom 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i, dok Sud o njemu ne odluči, prekinuti postupak.

SLIJEDOM NAVEDENOG, ovaj sud:

UPUĆUJE Sudu Europske unije, kako bi na njega odgovorio, sljedeće pitanje:

„Trebaju li odredbe članka 10. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, tumačiti na način da, ako se uobičajeno boravište umrlog u trenutku smrti ne nalazi u državi članici, sud države članice u kojoj umrli nije imao uobičajeno boravište, ali koji utvrdi da je taj umrli imao državljanstvo te države i posjedovao imovinu u toj državi, treba po službenoj dužnosti utvrditi svoju supsidijarnu nadležnost predviđenu tim tekstom?“;

[*omissis*] **[orig. str. 6.]**

[*omissis*]

[*omissis*] [razmatranja o postupku] **[orig. str. 7.]**

[*omissis*]

Žalbeni razlog koji su istaknule [*omissis*] osobe SA i ZA.

[*omissis*]

[orig. str. 8.]

[*omissis*]

[*omissis*] **[orig. str. 9.]** [*omissis*]

[*omissis*]

[*omissis*] **[orig. str. 10.]** [*omissis*]

[*omissis*]

[*omissis*] **[orig. str. 11.]**

[*omissis*]

[*omissis*] **[orig. str. 12.]** [*omissis*]

[*omissis*]

[*omissis*] **[orig. str. 13.]** [*omissis*]

[*omissis*]

[ponovno navođenje uglavnom činjeničnog obrazloženja pobijane presude, u skladu s kojim je cour d'appel de Versailles (Žalbeni sud u Versaillesu) presudio da nije dokazano da je XA odlučio premjestiti svoje uobičajeno boravište u Francusku i da francuski sudovi stoga nisu nadležni za odlučivanje o XA-ovu nasljeđivanju u cijelosti i zahtjevu za određivanje upravitelja ostavine]

[*omissis*]

[*omissis*] **[orig. str. 14.]** [*omissis*]

[*omissis*]

[tekst prvih triju dijelova žalbenog razloga, koji su odbijeni u točki 4. presude kojom se predmet vraća na ponovno suđenje]

[*omissis*]

[tekst četvrtog dijela žalbenog razloga, koji se navodi u zagradama u točki 5. presude kojom se predmet vraća na ponovno suđenje, naslovljenoj „Tekst žalbenog razloga”]